

S obzirom da je za pripremu svake pojedinačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom potrebno provesti iscrpno istraživanje postojeće arhivske, arhitektonske, historijske i druge građe o predloženom dobru, te s obzirom da bi ukidanje režima zaštite za pojedine spomenike moglo da uzrokuje njihovo oštećenje ili uništenje, Povjerenstvo je zaključilo da je za dobra navedena u priloženom Spisku neophodno produžiti režim zaštite do donošenja konačne odluke Povjerenstva.

Broj 03-02-30/06-11
14. ožujka 2006. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Dubravko Lovrenović, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана 33. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БХ", број 4/03 и 33/03), а у вези са чланом V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, на 25. сједници одржаној од 14. до 20. марта 2006. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

За добра културно-историјског наслијеђа уврштена на Списак добара који је саставни дио ове Одлуке, продужава се режим заштите из члана V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Режим заштите у смислу претходног става продужава се до доношења коначне одлуке Комисије за очување националних споменика о проглашењу предложеног добра националним спомеником.

II

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БХ".

Образложење

Комисија за очување националних споменика примила је, у периоду од марта 2002. године, када је успостављена као институција Босне и Херцеговине, до 28. фебруара 2006. године, 1145 петиција (приједлога) за проглашење културно-историјских добара националним спомеником Босне и Херцеговине. С обзиром на велики број петиција, Комисија није у могућности да испусти рок утврђен у члану 39. став 2. Пословника о раду Комисије, према којем се петиција треба ријешити најкасније у року од годину дана од дана њеног подношења. Поступак разматрања петиција отежава и чињеница да уз велики број захтјева није достављена комплетна документација о предложеном доbru потребна за провођење поступка и доношење одлуке о проглашењу националним спомеником (подаци о власништву, локацији, садашњем стању и др).

Према одредби члана V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 38. став 1. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, до доношења коначне одлуке Комисије, а најдуже у периоду од годину дана од дана подношења петиције, све стране дужне су да се суздрже од предузимања било каквих активности које могу оштетити предложено добро.

С обзиром да је за припрему сваке pojedinačne одлуке о проглашењу добра националним спомеником потребно провести исцрпно истраживање постојеће архивске, архитектонске, историјске и друге грађе о предложеном доbru, те с обзиром да би укидање режима заштите за pojedine споменике могло да узрокује њихово оштећење или уништење, Комисија је закључила да је за добра наведена у

приложеном Списку неопходно продужити режим заштите до доношења коначне одлуке Комисије.

Број 03-02-30/06-11
14. марта 2006. године
Сарајево

Председавајући Комисије
Дубравко Ловреновић, с. р.

SPISAK

KULTURNO-HISTORIJSKIH DOBARA ZA KOJA SE PRODUŽAVA REŽIM ZAŠTITE IZ ČLANA V. STAV 3. ANEKSA 8. OPĆEG OKVIRNOG SPORAZUMA ZA MIR U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Srpska pravoslavna groblja u Dobrnji (kompleks Manjača), Banja Luka
2. Srpska pravoslavna groblja u Šljivnu (kompleks Manjača), Banja Luka
3. Srpska pravoslavna groblja u Radmanićima (kompleks Manjača), Banja Luka
4. Srpska pravoslavna groblja u Vilusima (kompleks Manjača), Banja Luka
5. Stećci kraj potoka Ričina u Posušju
6. Porodična vila u ulici Branka Radičevića 2, Banja Luka
7. Džamija u Glavatičevu, Konjic
8. Nekropola stećaka Maculje (Kameni svatovi) u Rostovu, Novi Travnik
9. Hadžijalića kula- ljetnikovac u Gornjem Putićevu, Travnik
10. Graditeljska cjelina turbe travničkog muftije Muhamed efendije i njegove žene Ajiša-hanume i Rudolfova (Lutvina) kafana na Derventi, Travnik
11. Hasanpašića kula u Osoju, Travnik

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj U 7/06, rješavajući zahtjev predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Mustafe Pamuka, na osnovu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. tačka 2. i člana 61. st. 1. i 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Tudor Pantiru, potpredsjednik
Miodrag Simović, potpredsjednik
Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica
David Feldman, sudija
Valerija Galić, sutkinja
Jovo Rosić, sudija
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 31. marta 2006. godine, donio je

ODLUKU O MERITUMU

Utvrđuje se da Izjava Kluba poslanika bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini ne ispunjava uvjete proceduralne ispravnosti iz člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine zato što Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o saradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih porodica nije destruktivan po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

Postupak usvajanja Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog

vijeća obrane i članova njihovih obitelji treba provesti prema proceduri iz člana IV/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Mustafa Pamuk (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnio je 16. marta 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev kojim traži da se ispita regularnost postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavne osnove za Izjavu da se Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o saradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih porodica (u daljnjem tekstu: Ugovor) smatra destruktivnim po vitalne interese bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

2. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na 23. hitnoj sjednici, održanoj 16. decembra 2005. godine, prihvatilo Ugovor i ovlastilo zamjenika predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine Barišu Čolaka da taj ugovor potpiše. Nakon toga, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je 5. januara 2006. godine dostavilo Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine zahtjev za davanje saglasnosti za ratifikaciju Ugovora, a u skladu sa članom 16. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih propisa.

3. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) je u nastavku 54. sjednice, održane 10. marta 2006. godine, kao 5. tačku dnevnog reda razmatrao davanje saglasnosti za ratifikaciju Ugovora. Klub delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda (u daljnjem tekstu: Klub poslanika) je, u skladu sa članom IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 134. stav 1. Poslovnika Doma naroda, dao pisanu izjavu broj 02-50-1-15-54/06 od 10. marta 2006. godine kojom je donio stav da je davanje saglasnosti na Ugovor destruktivno po vitalne interese bošnjačkog naroda.

4. Suština Izjave kojom se tvrdi da je ratifikacija Ugovora destruktivna po vitalne interese bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini sastoji se u sljedećem:

5. U tački I Izjave Kluba poslanika bošnjačkog naroda (u daljnjem tekstu: Izjava) navedeno je da odredbe člana 4. stav 1. člana 5. stav 1. člana 8. i člana 14. stav 2. Ugovora predstavljaju zasnivanje novih obaveza države Bosne i Hercegovine, a ne pomoć invalidskim fondovima u Bosni i Hercegovini. Naime, osnov za zaključivanje ovog ugovora je Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica u Federaciji BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 33/04) (u daljnjem tekstu: Zakon o pravima branilaca), koji u članu 65. govori o pomoći druge države Bosni i Hercegovini ili pojedincu u Bosni i Hercegovini, namijenjenoj za lična primanja određenih kategorija boračkih populacija. Međutim, u članu 4. stav 1. Ugovor predviđa da lica na koja se Ugovor odnosi, ako su državljani Republike Hrvatske, a koja su pravo na penziju ostvarila prema pravnim propisima Republike Hrvatske, to isto pravo ostvaruju i prema pravnim propisima Bosne i Hercegovine do dana stupanja na snagu Ugovora. Dalje, članom 5. stav 1. Ugovora utvrđena je obaveza Bosne i Hercegovine da potvrdi status lica koji je utvrđen pravomoćnim rješenjem Republike Hrvatske, i to tako da im

prizna pravo prema svojim pravnim propisima. Ovu bezuvjetnost priznavanja prava utvrđenih u Republici Hrvatskoj, prema njenim pravnim propisima, dalje potvrđuje član 8. Ugovora, a član 14. stav 2. ne predviđa ni prebivalište lica u Bosni i Hercegovini kao uvjet da se Bosna i Hercegovina obaveže na priznavanje tom licu prava utvrđenih u Republici Hrvatskoj. Klub poslanika bošnjačkog naroda smatra da bi, zajedno posmatrani, citirani članovi imali kao rezultat da se Bosni i Hercegovini nameću obaveze materijalnih i drugih davanja licima koja su državljani Republike Hrvatske i koja imaju prebivalište na njenoj teritoriji, a kojima su prava ustanovljena ili će se tek ustanoviti u Republici Hrvatskoj i prema njenim pravnim propisima. Ovo bi dovelo, kako se dalje navodi u tački I Izjave, do stvaranja dodatnih obaveza invalidskim fondovima u Bosni i Hercegovini i njihovog daljnjeg opterećenja, što je u suprotnosti sa članom 65. Zakona o pravima branilaca, koji je osnov za sklapanje ovog ugovora.

6. U tački II Izjave Klub poslanika bošnjačkog naroda navodi da član 1. stav 1. tačka 11. Ugovora kao relevantan period definira "period stradanja vrijeme od 18. septembra 1991. godine do 23. decembra 1996. godine koje se priznaje kao osnov za davanje u novcu". U vezi s tim je i član 4. stav 1. Ugovora koji, između ostalog, navodi da su države ugovornice saglasne da su "[...] žrtve iz perioda odbrane suvereniteta država ugovornica (period stradanja) iz člana 1. stav 1. [...]". Klub poslanika bošnjačkog naroda smatra da se na ovaj način otvara "krupno pitanje" o odbrani čijeg suvereniteta se radi, ako se kao početni datum uzme 18. septembar 1991. godine, imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina stekla međunarodni suverenitet 6. aprila 1992. godine, od kada se zvanično i računa početak rata u Bosni i Hercegovini. Također, smatra da pomjeranje perioda stradanja na 18. septembar 1991. godine uspostavlja dodatne obaveze invalidskim fondovima u Bosni i Hercegovini. S obzirom na to, Klub poslanika bošnjačkog naroda smatra da je definicija perioda stradanja "nekonzistentna međunarodno utvrđenim i općepoznatim činjenicama".

7. U tački III Izjave se navodi da Ustav BiH u članu 1. tačka d) propisuje da "državljan Bosne i Hercegovine mogu imati dvojno državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor odobren od Parlamentarne skupštine u skladu sa članom IV/4 d) između Bosne i Hercegovine i te zemlje". S obzirom na to da takav bilateralni ugovor o dvojnog državljanstvu između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske još ne postoji, proizlazi da niko od državljana Bosne i Hercegovine ne bi mogao koristiti prava iz ovog ugovora bez kršenja Ustava Bosne i Hercegovine, a korisnici prava se dovode u stanje pravne nesigurnosti.

8. U tački IV Izjave Klub poslanika bošnjačkog naroda navodi da se članom 1. stav 1. tač. 7. i 8. Ugovora prava lica na koja se Ugovor odnosi uvjetuju posjedovanjem državljanstva Republike Hrvatske. U vezi s tim, Klub poslanika bošnjačkog naroda navodi da član 65. Zakona o pravima branilaca govori o pomoći određenim kategorijama boračkih populacija (invalidi, porodice poginulih i sl.), a ne o pomoći dijelovima oružanih snaga (Armija BiH, HVO itd.). U skladu s tim, Klub poslanika bošnjačkog naroda smatra da se radi o diskriminaciji istih kategorija boračke populacije koji su državljani Republike Hrvatske, a bili su pripadnici drugih dijelova oružanih snaga Bosne i Hercegovine, te da se ne smije ratificirati ugovor kojim se diskriminiraju državljani Bosne i Hercegovine.

9. Nakon toga, a u skladu sa članom 134. stav 3. Poslovnika Doma naroda, prekinuta je rasprava o davanju saglasnosti za ratifikaciju Ugovora i otvorena je rasprava o Izjavi. U skladu sa članom 135. stav 1. Poslovnika Doma naroda, Klub poslanika hrvatskog naroda na sjednici je iznio Prigovor na Izjavu (u daljnjem tekstu: Prigovor), koji je istog dana dostavljen i u pisanom obliku, a zaveden je pod brojem

02-50-1-15-54/06 od 10. marta 2006. godine. U Prigovoru se navodi da je pravni osnov za sklapanje ovakvog ugovora sadržan u čl. 62. i 65. Zakona o pravima branilaca, te da je Ugovor prošao sve propisane procedure za sklapanje međudržavnih ugovora ili sporazuma u Bosni i Hercegovini, pa ga Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH i Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH nisu osporili, kao i da ga je ratificirao Sabor Republike Hrvatske. U Prigovoru se dalje navodi da u vezi sa osporenim članom 4. stav 1, članom 5. stav 1. i članom 8. Ugovora nisu tačne konstatacije iz Izjave, budući da lica koja su bila pripadnici HVO-a i koja su stradala na području BiH svoja prava ostvaruju u skladu sa propisima BiH, čime se ne ugrožavaju ničiji vitalni nacionalni interesi, već se radi o individualnim ljudskim pravima.

10. U vezi sa osporenim članom 14. stav 2. Ugovora, u Prigovoru se navodi da se ne radi o dodatnom opterećenju invalidskih fondova u BiH, budući da se radi o državljanima i građanima BiH koji svoja prava crpe iz Zakona o pravima branilaca, a ne o građanima druge države. Također, u Prigovoru se ističe da su navodi iz Izjave u vezi sa osporavanim periodom stradanja neosnovani, budući da je taj period utvrđen u skladu sa članom 2. Zakona o pravima branilaca. Osim toga, neosnovani su i navodi o nemogućnosti posjedovanja dvojnog državljanstva prije stupanja na snagu bilateralnog ugovora, budući da je Odlukom visokog predstavnika za BiH ostavljen rok za sklapanje bilateralnih ugovora o dvojnog državljanstvu do 2012. godine, kako bi se konvalidirala dvojna državljanstva svih državljana BiH, koji su takva državljanstva stekli u raznim državama.

11. U Prigovoru se, također, navodi da su neosnovani i navodi iz Izjave u vezi sa diskriminacijom unutar određenih kategorija boračke populacije, budući da se Ugovor odnosi na pripadnike HVO-a u skladu sa članom 62. stav 3. Zakona o pravima branilaca, u čijim su jedinicama bili pripadnici sva tri konstitutivna naroda i pripadnici iz reda "ostalih". U zaključku Klub poslanika hrvatskog naroda navodi da se radi "o jasnom i transparentnom pružanju pomoći navedenoj braniteljskoj populaciji", te da je Ugovor zasnovan na volji država ugovornica i Zakonu o pravima branilaca. Stoga smatraju da nema nikakve destruktivnosti po nacionalne interese bilo kojeg naroda u BiH, niti štete za BiH, jer je riječ o sredstvima koja dolaze iz budžeta Republike Hrvatske.

12. Nakon što je izjavljen Prigovor, a u skladu sa članom 136. stav 1. Poslovnika Doma naroda, klubovi naroda su imenovali po jednog člana za učestvovanje u Zajedničkoj komisiji. Zajednička komisija, koju sačinjavaju Halid Genjac (Klub poslanika bošnjačkog naroda), Velimir Jukić (Klub poslanika hrvatskog naroda) i Vinko Radovanović (Klub poslanika srpskog naroda), održala je sastanak 15. marta 2006. godine. Komisija nije pronašla rješenje, već je donijela zaključak da se cjelokupan predmet prosljedi Ustavnom sudu na daljnji postupak. U vezi s tim, podnosilac zahtjeva je 16. marta 2006. godine podnio zahtjev Ustavnom sudu, u skladu sa članom IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

III. Relevantni propisi

13. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

"Član 4.

3. [...]

e) Predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz reda bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata izabranih u skladu sa stavom 1. tačka (a). Za donošenje takve odluke bit će potrebna saglasnost Doma naroda, izglasana od većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju.

f) Kada većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu na pozivanje na tačku (e), predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz redova bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata, s ciljem razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja.

[...]"

14. U Ustavu Republike Srpske relevantne odredbe glase:

"Amandman LXXVII

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na sljedeći način:

[...]

Jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;

obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe;

[...]"

15. U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

"Amandman XXXVII

Definicija vitalnog interesa

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na sljedeći način:

[...]

Jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;

obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe;

[...]"

16. U Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/04 i 56/05) relevantne odredbe glase:

"Član 2. stav 1.

Braniocem, u smislu ovog zakona, smatra se pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i policije nadležnog organa unutrašnjih poslova (u daljnjem tekstu: Oružane snage) koji je učestvovao u odbrani Bosne i Hercegovine (početak agresije na općinu Ravno) od 18. 9. 1991. do 23. 12. 1996. godine, [...]

Član 62. stav 3.

Izuzetno od odredaba st. 1. i 2. ovog člana, isplata naknada po propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite za korisnike iz reda HVO-a, a koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona, prestaje istovremeno sa primjenom Ugovora o uređivanju međusobnih odnosa u ostvarivanju prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih porodica, koji treba da se zaključi između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a najkasnije do 31.12. 2005. godine.

Član 65.

Dobivena sredstva, kao izraz pomoći državi ili pojedincu namijenjena za lična primanja određenih kategorija branilačkih populacija, mogu se upotrijebiti prema želji davaoca sredstava.

Korištenje sredstava iz stava 1. ovog člana regulirat će se međudržavnim sporazumom Bosne i Hercegovine i države davaoca sredstava."

17. U Zakonu o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 63/00) relevantne odredbe glase:

"Član 16.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine odlučuje o davanju prethodne saglasnosti za ratifikaciju međunarodnog ugovora.

Član 19.

Na pregovaranje i zaključivanje međunarodnih ugovora kojima Bosna i Hercegovina preuzima kreditne i druge finansijske obaveze primjenjuju se odredbe Zakona o vanjskom dugu [...], Zakona o trezoru institucija Bosne i Hercegovine [...] i ovog zakona."

18. U Ugovoru između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o saradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih porodica relevantne odredbe glase:

"Član 1.

(1) U ovom ugovoru upotrijebljeni izrazi znače:

[...] 7. 'lica'

pripadnici Hrvatskog vijeća obrane (u daljnjem tekstu: HVO) koji su stradali na teritoriji Bosne i Hercegovine, te ostvarili status ratnog vojnog invalida, po osnovi ranjavanja ili zatočeništva ukoliko su državljani Republike Hrvatske;

8. 'članovi porodica'

- bračni drug, djeca rođena u braku ili izvan braka, posvojena djeca i pastorčad (članovi uže porodice), roditelji, očuh, maćeha i posvojilac poginulog, zatočenog ili nestalog pripadnika HVO-a, ukoliko su državljani Republike Hrvatske;

- članom uže porodice smatra se i vanbračni drug poginulog, zatočenog ili nestalog pripadnika HVO-a koji s pripadnikom HVO-a ima dijete i koji je do njegove pogibije, smrti, zatočenja ili nestanka živio s njim u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine, ukoliko je državljanin Republike Hrvatske, a status vanbračne zajednice je utvrđen u vanparničnom sudskom postupku; [...]

11. 'period stradanja'

- vrijeme od 18.9.1991. do 23.12.1996. koje se priznaje kao osnova za davanje u novcu; [...]

13. 'potvrđivanje statusa'

- priznavanje postotka tjelesnog oštećenja licima iz tačke 7. ovog stava;

- priznavanje statusa člana porodice licima iz tačke 8. ovog stava; [...]

Član 4.

(1) Države ugovornice saglasne su da stradalnici rata iz perioda odbrane suvereniteta država ugovornica (period stradanja) iz člana 1. stav (1) tačka 7, kao i lica iz tačke 8. ovoga ugovora koja su ostvarila pravo na mirovinu prema pravnim propisima Republike Hrvatske, od dana stupanja na snagu ovoga ugovora ostvaruju prava iz člana 2. ovoga ugovora i prema pravnim propisima Bosne i Hercegovine.

(2) Republika Hrvatska obavezna je od dana stupanja na snagu ovoga ugovora licima iz stava (1) ovoga člana isplaćivati penziju.

Član 5.

(1) Bosna i Hercegovina obavezna je potvrditi status lica utvrđen pravomoćnim rješenjem Republike Hrvatske na način da licima iz člana 1. stav (1) tač. 7. i 8. ovoga ugovora prizna pravo prema svojim pravnim propisima.

(2) Bosna i Hercegovina obavezna je dostaviti Republici Hrvatskoj pravomoćna rješenja o priznatom pravu prema

svojim propisima za pripadnike HVO-a iz člana 1. stav (1) tač. 7. i 8. ovoga ugovora.

Član 6.

(1) Republika Hrvatska obavezna je licima iz člana 1. stav (1) tačka 7. ovog ugovora koja su do dana stupanja na snagu ovog ugovora podnijela zahtjev za priznanje prava iz penzijskog osiguranja na osnovu djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno kod kojih je već ranije proveden postupak medicinskog vještačenja u vezi s ocjenom njihove radne sposobnosti prema ranijim pravnim propisima o pravima hrvatskih branilaca, okončati postupak priznavanja prava na penziju u skladu sa odredbama važećeg Zakona o pravima hrvatskih branilaca iz Domovinskog rata i članova njihovih porodica i u skladu sa odredbama ovog ugovora

(2) Republika Hrvatska obavezna je licima iz člana 6. stav (1) ovog ugovora isplaćivati razliku između visine mjesečnog iznosa lične invalidnine ostvarene po pravomoćnom rješenju nadležnog organa Bosne i Hercegovine i visine mjesečnog iznosa invalidske penzije koju bi isto lice ostvarilo po pravima u Republici Hrvatskoj.

(3) Odredbe ovoga člana odgovarajuće se primjenjuju i na lica iz člana 1. stav (1) tačka 7. ovog ugovora koja zahtjev iz stava (1) ovog člana podnesu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog ugovora.

(4) Republika Hrvatska obavezna je licima iz člana 1. stav (1) tačka 8. ovog ugovora okončati postupak priznavanja prava na penziju za poginulih ili ekshumiranih pripadnika HVO-a stradalih u pružanju neposrednog oružanog otpora, a obavezna je licima iz člana 1. stav (1) tačka 8. ovog ugovora isplaćivati razliku između visine mjesečnog iznosa porodične invalidnine ostvarene po pravomoćnom rješenju nadležnog organa Bosne i Hercegovine i visine mjesečnog iznosa invalidske penzije koju bi isto lice ostvarilo po pravnim propisima u Republici Hrvatskoj. [...]

Član 9.

Lica iz člana 1. stav (1) tač. 7. i 8. ovog ugovora imaju pravo na zdravstvenu zaštitu prema pravnim propisima i na teret one države ugovornice na čijoj se teritoriji liječe.

Odredbe stava (1) ovog člana jednako se primjenjuju i na članove porodica korisnika prava.

Način ostvarivanja prava iz st. (1) i (2) ovog člana utvrdit će se posebnim provedbenim propisom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj i nadležnoga ministarstva u Bosni i Hercegovini.

Član 14.

(1) Davanje u novcu, prema odredbama ovog ugovora, nosilac utvrđuje i isplaćuje u valuti koja vrijedi u toj državi ugovornici.

(2) Isplata davanja iz stava (1) ovog člana licima iz člana 1. stav (1) tač. 7. i 8. ovog ugovora koja imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici obavlja se u međunarodno priznatoj konvertibilnoj valuti. [...]"

IV. Dopustivost

19. Zahtjev je podnio predsjedavajući Doma naroda. Dakle, u pogledu ovlaštenog podnosioca, zahtjev ispunjava jedan od kriterija dopustivosti. U pogledu ostalih kriterija dopustivosti, Ustavni sud smatra da oni zavise od samog tumačenja nadležnosti Ustavnog suda iz člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

20. Ustavni sud podsjeća da je suština nadležnosti Ustavnog suda iz člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine rješavanje pitanja "proceduralne ispravnosti" slučaja iz određenog zahtjeva Doma naroda. Šta sam pojam "proceduralna ispravnost" podrazumijeva, treba da se zaključi

ciljnim i sistematskim tumačenjem, prije svega, odredaba člana IV/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

21. Parlamentarna skupština je nadležna, prema članu IV/4.d) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 16. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora, za odlučivanje o davanju saglasnosti za ratifikaciju ugovora. Prema članu IV/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština sve odluke u oba doma donosi "većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju. [...] Ukoliko većina ne uključuje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta, predsjedavajući i njegovi zamjenici će, radeći kao komisija, nastojati da u roku od tri dana od glasanja postignu saglasnost. Ukoliko ta nastojanja ne uspiju, odluke će se donijeti većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju, pod uvjetom da glasovi ne uključuju dvije trećine, ili više delegata ili članova izabranih iz svakog entiteta".

22. Prema članu IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, "predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz reda bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata". Postupak za proglašenje jedne odluke destruktivnom sastoji se od pozivanja većine delegata iz kluba jednog naroda (najmanje tri delegata) na član IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Posljedica toga jeste strožiji kriterij glasanja, upoređujući sa onim iz člana IV/3.c), tj. "za donošenje takve odluke bit će potrebna saglasnost Doma naroda, koju je izglasala većina bošnjačkih, većina hrvatskih i većina srpskih delegata koji su prisutni i glasaju". Na ovaj način omogućen je nastavak parlamentarne procedure uprkos prigovoru destruktivnosti po vitalni interes jednog konstitutivnog naroda, ali prema strožijim demokratskim zahtjevima, jer pojam parlamentarne većine dobija drugu dimenziju. Ukoliko Dom naroda ne uspije postići zahtijevanu većinu, odluka ne može proći parlamentarnu proceduru u Domu naroda, jer nema njegovo povjerenje.

23. Ako ne dođe do glasanja, jer "većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu pozivanjem na tačku IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz reda bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata, s ciljem razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja". To znači da se stavljanjem prigovora za pozivanje na član IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine obustavlja procedura glasanja o predloženoj odluci i Dom naroda postupa prema članu IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

24. Iz citiranih odredaba jasno proizlazi da je sam postupak zaštite vitalnih interesa jednog naroda jasno i decidirano propisan citiranim odredbama i da se taj postupak mora poštivati. Uloga Ustavnog suda treba da bude kontroliranje poštivanja citiranog postupka, u slučaju da se to od njega traži. S druge strane, iz citiranih odredaba jasno proizlazi da ove vrste sporova nastaju iz situacije u kojoj se predstavnici konstitutivnih naroda ne mogu sporazumno dogovoriti o tome da li je ili ne neka odluka destruktivna po vitalni interes određenog naroda. Posljedica toga je da se na taj način blokira rad Parlamentarne skupštine, jer predložena odluka ne može dobiti povjerenje većine delegata određenog naroda. U vezi s tim, uloga Ustavnog suda bi trebalo da se sastoji u tome da, kao najviši sud države i zaštitnik Ustava Bosne i Hercegovine (član VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine), doprinese svojom meritornom odlukom deblokiranju rada Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, koja sama nije u stanju da riješi problem. Ovaj postupak je hitne prirode, jer je intervencija Ustavnog suda potrebna u što kraćem roku kako bi

zakonodavni organ mogao nastaviti da obavlja svoju ulogu. Ova druga uloga Ustavnog suda, tj. donošenje meritornog stava u pogledu postojanja ili nepostojanja destruktivnosti po vitalni interes jednog naroda, veoma je važna u situacijama kada je državi potrebna određena odluka da bi regulirala određeno područje, a glasanje o toj odluci je blokirano stavljanjem prigovora destruktivnosti po vitalni interes jednog naroda.

25. Institut zaštite vitalnih interesa jednog naroda je veoma važan u državama u kojima postoje multietničke, multijezičke, multireligijske zajednice ili zajednice koje su tipične prema svojim razlikama. S druge strane, svako pozivanje na vitalni interes ima kao posljedicu pojačan kriterij za donošenje općih akata, uključujući i poseban uvjet većine glasova (član IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine) ili, u krajnjem slučaju, postupak pred Ustavnim sudom. Posljedica toga su prekidi parlamentarnih procedura koji mogu proizvesti negativne posljedice po rad zakonodavnog tijela i samim tim na funkcioniranje države. Zbog toga, kao što je to Ustavni sud utvrdio u svojim odlukama broj U 2/04 (28. maja 2004. godine, "Službeni list BiH", broj 98/04, tačka 18) i U 8/04 (25. juna 2004. godine, "Službeni list BiH", broj 40/04, tačka 22), na postupak iz člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine treba se pozivati ako postoji razlog za mišljenje da je prijedlog odluke Parlamentarne skupštine destruktivan po vitalni interes jednog konstitutivnog naroda i/ili ako postoji ozbiljna kontroverza u mišljenju ili sumnja u vezi sa pitanjem da li su procedure iz člana IV/3.e) i f) pravilno ispoštovane.

26. U konkretnom slučaju zahtjev i Izjava Kluba poslanika bošnjačkog naroda sadrže više razloga zbog kojih se smatra da je davanje saglasnosti za ratifikaciju Ugovora destruktivno po vitalni interes bošnjačkog naroda. Suština razloga se odnosi na dodatno opterećenje invalidskih fondova u Bosni i Hercegovini, i to priznavanjem statusa i prava u Republici Hrvatskoj, a bez mogućnosti kontrole nadležnih organa u Bosni i Hercegovini, koji bi tako utvrđen status i prava morali priznati. Također, Izjava postavlja pitanje diskriminacije "unutar određenih kategorija boračkih populacija u Bosni i Hercegovini", jer se Ugovor odnosi samo na državljane Republike Hrvatske koji su bili pripadnici HVO-a, te u vezi s tim i pitanje pravne sigurnosti zbog nepostojanja bilateralnog ugovora o dvojnomoj državljanstvu. Izjavom se, također, dovodi u pitanje i Ugovorom definirani period stradanja (od 18. septembra 1991. do 23. decembra 1996. godine).

27. Ustavni sud smatra da je zahtjev u dovoljnoj mjeri obrazložen da bi zadovoljio i ovaj uvjet dopustivosti. Iz analize proceduralne ispravnosti jasno proizlazi da je Izjava Kluba poslanika bošnjačkog naroda broj 02-50-1-15-54/06 od 10. marta 2006. godine potpisalo svih pet poslanika Kluba, i to: Osman Brka, Hasan Čengić, Halid Genjac, Hilmo Neimarlija i Mustafa Pamuk. Prigovor Kluba poslanika hrvatskog naroda broj 02-50-1-15-54/06 od 10. marta 2006. godine potpisalo je svih pet poslanika Kluba, i to: Anto Spajić, Velimir Jukić, Tomislav Limov, Branko Zmo i Ilija Filipović. Na sjednici Doma naroda održanoj 10. marta 2006. godine formirana je Zajednička komisija u sastavu: Halid Genjac, Velimir Jukić i Vinko Radovanović. Zajednička komisija je zasjedala jedan dan, 15. marta 2006. godine, pa nije pronašla rješenje, već je utvrdila da cjelokupan predmet treba uputiti Ustavnom sudu na daljnji postupak. Podnosilac zahtjeva je podnio zahtjev Ustavnom sudu 16. marta 2006. godine uz koji je priložio neovjeren prepis predmetnog Ugovora, dio neautoriziranog transkripta nastavka 54. sjednice Doma naroda, neautoriziran transkript sa sjednice Zajedničke komisije, te tekst Zakona o pravima branilaca, što je u skladu sa članom 21. Pravila Ustavnog suda.

28. Na osnovu izloženog Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev podnio ovlašteni subjekt i da je poštovana proceduralna ispravnost u smislu člana IV/3.e) i f) Ustava

Bosne i Hercegovine, te da su ispunjeni formalni uvjeti iz člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda.

29. Slijedi da je predmetni zahtjev dopustiv.

V. Meritum

30. Podnosilac zahtjeva traži da se ispita proceduralna ispravnost postupka, odnosno postojanje ili nepostojanje ustavne osnove za izjavu da se davanje saglasnosti na ratifikaciju Ugovora smatra destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog naroda. Da bi ispitao ovaj zahtjev, Ustavni sud mora, prije svega, definirati pojam "vitalnog interesa" u smislu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

31. Ustavni sud ponovo podsjeća da Izjava Kluba poslanika bošnjačkog naroda o destruktivnosti po vitalni interes bošnjačkog naroda posebno iznosi sljedeća suštinska pitanja: a) Ugovorom se nameću nove obaveze Bosni i Hercegovini u vidu materijalnih i drugih davanja licima kojima su prava ustanovljena ili će tek biti ustanovljena u Republici Hrvatskoj prema njenim zakonima, što ne predstavlja pomoć invalidskim fondovima, već ih dodatno opterećuje, b) period stradanja, kako je definiran Ugovorom, također dodatno opterećuje invalidske fondove jer se odnosi na period prije zvaničnog početka rata u Bosni i Hercegovini i prije međunarodnog priznanja suvereniteta Bosne i Hercegovine kao države, c) nepostojanje bilateralnog ugovora o dvojnomoj državljanstvu između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske onemogućava korištenje prava koja Ugovor regulira i d) postavlja se pitanje diskriminacije državljana Republike Hrvatske koji su bili pripadnici drugih dijelova Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u odnosu na one koji su bili pripadnici HVO-a.

32. S obzirom na navedeno, Ustavni sud treba ispitati da li svako postavljeno pitanje predstavlja pitanje vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini, te ako je tako, da li je destruktivno po taj vitalni interes.

V.1. Pojam vitalnog interesa konstitutivnog naroda

33. U vezi sa činjenicom da Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži definiciju "vitalnog interesa", Ustavni sud je ranije odbijao da definiše ili da detaljno navede elemente koji čine vitalne interese konstitutivnih naroda. S druge strane, Ustavni sud je naveo nekoliko faktora koji oblikuju razumijevanje navedenog pojma (vidi Odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 4/02, tačka 31. i dalje). Prvo, pojam "vitalnog interesa" je funkcionalna kategorija i ne može se posmatrati odvojeno od pojma "konstitutivnosti naroda" čije vitalne interese štiti član IV/3.e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine. U posljednjoj alineji Preambule Ustava Bosne i Hercegovine Bošnjaci, Hrvati i Srbi su definirani kao "konstitutivni narodi (u zajednici sa "ostalim") i građani Bosne i Hercegovine". Ustavni sud je u svojoj Trećoj djelimičnoj odluci broj U 5/98 (odluka od 7. januara 2000. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 23/00, stav 52) zaključio da "kako god neodređen bio jezik Preambule Ustava BiH zbog ovog nedostatka definicije statusa Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih naroda, ona jasno označava sve njih kao konstitutivne narode, tj. kao narode". Ustavni sud je, dalje, zaključio da "gledano u vezi sa članom I Ustava, tekst Ustava BiH stoga jasno razlikuje konstitutivne narode od nacionalnih manjina, sa namjerom afirmacije kontinuiteta Bosne i Hercegovine kao demokratske multinacionalne države" (ibid., tačka 53). U vezi s tim, pojam konstitutivnosti naroda nije apstraktan pojam, već on inkorporira određene principe bez kojih jedno društvo, sa ustavno zaštićenim razlikama, ne bi moglo efikasno funkcionirati (Odluka Ustavnog suda broj U 4/02, tačka 33). Prema tome, pojam "konstitutivnosti" direktno utječe na pojam "vitalnog interesa" (vidi već citiranu Odluku Ustavnog suda broj U 8/04, stav 30), te postoji veća vjerovatnoća da će predložena odluka Parlamentarne skupštine, koja utječe na

sposobnost države da funkcioniše na efikasan način prilikom zaštite ustavno zaštićenih razlika, imati veći utjecaj na vitalni interes konstitutivnog naroda nego druge predložene odluke (vidi, Odluka Ustavnog suda broj U 10/05 od 22. jula 2005. godine).

34. Dalje, značenje "vitalnog interesa" je djelimično oblikovano članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, koji naglašava da je Bosna i Hercegovina demokratska država, odnosno "da demokratski organi vlasti i pravične procedure najbolje stvaraju miroljubive odnose unutar pluralističkog društva" (alineja 3. Preambule). S tim u vezi, interes konstitutivnih naroda da u punom kapacitetu učestvuju u sistemu vlasti i aktivnostima javnih organa vlasti može se posmatrati kao vitalni interes. Ustav Bosne i Hercegovine o ovome sadrži odredbe u kojima se traži da funkcioneri koji se biraju na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine "u pravilu, odražavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine" (član IX/3). Ustav Bosne i Hercegovine, također, nameće kvotni sistem za određivanje sastava Doma naroda (član IV/1), imenovanje predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg domova Parlamentarne skupštine (IV/3.b)), sastav Predsjedništva Bosne i Hercegovine (član V) i prvi sastav Upravnog odbora Centralne banke Bosne i Hercegovine (član VII stav 1. tačka 2). Osim sistema zasnovanog na kvotama, član IV/1.b) Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuje način donošenja odluka u Domu naroda pri čemu se zahtijeva minimalan broj delegata svakog konstitutivnog naroda. Na kraju, član IV/3.e) i f) i član V/2.d) Ustava Bosne i Hercegovine uvode princip zaštite vitalnih interesa konstitutivnih naroda kao dodatni mehanizam ustavne zaštite.

35. Šta znače ovi mehanizmi protumačio je Ustavni sud u već citiranoj Odluci broj U 5/98 u kojoj je naglasio da "općepriзнat princip, koji proizlazi iz liste međunarodnih instrumenata iz Aneksa I Ustava BiH, jeste da vlada mora predstavljati čitav narod sa teritorije bez bilo kakvih razlika, time zabranjujući, posebno članom 15. Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koja je inkorporirana u Ustav Bosne i Hercegovine preko Aneksa I - više ili manje potpunu blokadu svog efektivnog učestvovanja u procesu donošenja odluka. Budući da je efektivno učestvovanje etničkih grupa važan element demokratskih institucionalnih struktura u multinacionalnoj državi, demokratsko donošenje odluka bi bilo preobraženo u etničku dominaciju jedne ili više grupa ako bi im, npr., bila dodijeljena apsolutna ili neograničena moć veta, time omogućavajući brojnoj manjini predstavljenoj u vladinim institucijama da zauvijek nameće svoju volju većini" (ibid., tačka 55). Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da efektivno učestvovanje konstitutivnih naroda u procesu donošenja političkih odluka, u smislu sprečavanja apsolutne dominacije jedne grupe nad drugom, predstavlja vitalni interes svakog konstitutivnog naroda.

36. Konačno, pitanje tumačenja pojma "efektivnog učestvovanja konstitutivnih naroda u državnoj vlasti", primjenjujući ga van ustavnih odredaba koje su prethodno citirane, treba primjenjivati funkcionalno i u skladu sa članom IX/3. Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem "funkcioneri imenovani na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine, u pravilu, odražavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine". To znači, s jedne strane, da državna vlast treba biti, u principu, reprezentativan odraz napredne koegzistencije svih naroda u Bosni i Hercegovini, uključujući i nacionalne manjine i "ostale". S druge strane, "efektivno učestvovanje konstitutivnih naroda u vlasti", ako se prevazilazi ustavni okvir, nikada se ne smije provoditi ili nametati na štetu efektivnog funkcioniranja države i njenih organa. U tom smislu, Ustavni sud je obrazložio da "nijedna odredba Ustava ne omogućava zaključak da se ova specijalna prava za zastupanje i učestvovanje konstitutivnih naroda u institucijama BiH mogu

primijeniti, također, i na druge institucije ili procedure. Naprotiv, u onoj mjeri u kojoj bi ova specijalna kolektivna prava mogla kršiti odredbe o nediskriminaciji [...] ona su legitimizirana samo njihovim ustavnim rangom i, stoga, moraju biti usko formulirana. Posebno, ne može se zaključiti da Ustav Bosne i Hercegovine predviđa opći institucionalni model koji se može prenijeti na nivo entiteta, ili da slične etnički definirane institucionalne strukture na nivou entiteta ne moraju zadovoljavati globalni obavezujući standard nediskriminacije Ustava Bosne i Hercegovine prema članu II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, ili ustavni princip jednakosti konstitutivnih naroda" (ibid., tačka 68). Prema tome, iz toga se izvodi pravilan zaključak da se samo na taj način može uspostaviti kompromisan odnos između pripadnosti jednom konstitutivnom narodu i opciji građanstva.

37. Osim ustavnog elementa "efektivnog učestvovanja konstitutivnih naroda u državnim organima", Ustavni sud se u više navrata upuštao u razmatranje problema grupnih prava konstitutivnih naroda. Ustavni sud je, tako, zaključio da vitalni interesi konstitutivnih naroda uključuju zaštitu raznih prava i sloboda koji pružaju značajnu pomoć u osiguravanju da konstitutivni narodi mogu iznijeti svoje interese u okviru kolektivne jednakosti i učestvovanja u funkcioniranju države. Osim toga što je to ustavno pravo (vidi član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa čl. I/4, II/3.m) i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine, Evropsku povelju za regionalne jezike i jezike manjina i Četvrtu djelimičnu odluku Ustavnog suda broj U 5/98 od 18. i 19. augusta 2000. godine, objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 36/00, tačka 34), sloboda korištenja svog jezika u učestvovanju i pristupu obrazovanju, informacijama i idejama na tom jeziku ubraja se u vitalne interese (vidi već citiranu Odluku Ustavnog suda broj U 8/04, tač. 38-41). Isto se odnosi na slobodu na multikulturalni religijski život (ibid., tačka 34; Četvrtu djelimičnu odluku broj U 5/98 od 18. i 19. augusta 2000. godine, tačka 44).

38. Dakle, iako je već odlučivao o pitanjima koja se tiču zaštite vitalnog interesa, Ustavni sud se ni u jednoj svojoj odluci nije upustio u taksativno nabranje elemenata vitalnog interesa jednog naroda, nego je ukazao da je pojam vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda funkcionalna kategorija, te da mu je potrebno pristupiti s te tačke gledišta. Ustavni sud je, u skladu sa članom VI/3. stav 1. Ustava Bosne i Hercegovine, zaštitnik Ustava i njime je ograničen u pogledu funkcionalnog tumačenja. U vezi s tim, pri razmatranju svakog konkretnog slučaja, Ustavni sud će se, u zadatim ustavnim okvirima, rukovoditi vrijednostima i principima koji su suštinski važni za slobodno i demokratsko društvo koje otjelovljuje, između ostalog, poštivanje inherentnog dostojanstva čovjeka, ugadanje velikoj raznolikosti vjerovanja, poštivanje kulturnog identiteta i identiteta grupa i vjera u društvene i političke institucije koje unapređuju učestvovanje pojedinaca i grupa u društvu. S druge strane, zaštita vitalnog interesa ne smije ugroziti suverenitet i funkcionalnost države koja je usko povezana sa neutralnim i suštinskim shvatanjem pojma državljanstva, kao kriterija pripadnosti "naciji". Drugim riječima, zaštita vitalnog interesa ne smije voditi nepotrebnoj dezintegraciji građanskog društva, kao neophodnog elementa moderne državnosti.

39. Konačno, Ustavni sud primjećuje da entitetski ustavi na identičan način definiraju vitalne nacionalne interese konstitutivnih naroda tako da, između ostalog, navode "jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka; obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe" (vidi Amandman LXXVII na Ustav Republike Srpske i Amandman XXXVII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine). Iako Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži takvu odredbu, Ustavni sud smatra da su izričiti termini koje koriste entitetski ustavi ubjedljivi u ovom pogledu.

V.2. Postojanje vitalnog interesa bošnjačkog naroda u odnosu na tačku I Izjave

40. Ugovor u članu 4. stav 1. propisuje da će stradalnici rata iz "perioda odbrane suvereniteta država ugovornica", koji su bili pripadnici HVO-a i koji su državljani Republike Hrvatske, a koji su u Republici Hrvatskoj ostvarili pravo na invalidsku penziju u skladu sa njenim propisima, ostvariti pravo na invalidninu i prema propisima Bosne i Hercegovine. Dalje, član 5. Ugovora propisuje obavezu Bosne i Hercegovine da "potvrdi status lica utvrđen pravomoćnim rješenjem Republike Hrvatske" tako što će tim licima priznati pravo prema svojim pravnim propisima. Dakle, Ugovor predviđa automatizam u priznavanju statusa i prava lica koja su u pitanju u Bosni i Hercegovini, uz dodatnu obavezu Bosne i Hercegovine da o priznavanju statusa dostavi Republici Hrvatskoj pravomoćna rješenja (član 5. stav 2). Izjavom se navodi da je ovakvo nametanje automatskog priznanja statusa i prava destruktivno po vitalni interes bošnjačkog naroda, naročito imajući u vidu da se u Ugovoru govori o "žrtvama rata iz perioda odbrane suvereniteta država".

41. U vezi sa navodima iz tačke I Izjave, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju ne postavlja pitanje nametanja dodatnih obaveza Bosni i Hercegovini međudržavnim ugovorom, već se Ugovor tiče pomoći državljanima Bosne i Hercegovine, koji imaju državljanstvo i druge države, u konkretnom slučaju Republike Hrvatske. Naime, analizirajući odredbe Ugovora, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o priznavanju prava u Republici Hrvatskoj onima kojima je takvo pravo već ranije priznato u Bosni i Hercegovini. Samo oni državljani Bosne i Hercegovine koji već imaju priznato pravo na invalidninu prema propisima Bosne i Hercegovine mogu ostvariti pravo na invalidsku penziju u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom da su bili pripadnici HVO-a ili članovi njihovih porodica i ako su državljani Republike Hrvatske. Samo tim licima i pod navedenim uvjetima Republika Hrvatska će priznati pravo na invalidsku penziju i isplaćivati razliku između tako utvrđene penzije i ranije utvrđene invalidnine koju ostvaruju u Bosni i Hercegovini.

42. U vezi sa navedenim, a imajući u vidu pojam vitalnog nacionalnog interesa, kako je to navedeno u tač. 33-39. ove odluke, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi iz tačke I Izjave, te da nema ništa što ukazuje da se članom 4. članom 5. stav 1, te posljedično članom 8. i članom 14. stav 2. Ugovora postavlja pitanje koje bi bilo od vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda, a u konkretnom slučaju bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

V.3. Postojanje vitalnog interesa bošnjačkog naroda u odnosu na tačku II Izjave

43. Tačkom II Izjave navodi se da bi davanje saglasnosti na ratifikaciju Ugovora u odnosu na član 1. stav 1. tačka 11. Ugovora, kojim se definira period stradanja, bilo destruktivno po vitalni interes bošnjačkog naroda. Ustavni sud zapaža da je nesporno da je ovaj period na isti način definiran u članu 2. Zakona o pravima branilaca, kako se to osnovano navodi i u Prigovoru. Stoga, Ustavni sud ne može prihvatiti navode iz tačke II Izjave da se ovako definiranim periodom proširuje obaveza Bosne i Hercegovine, budući da Ugovor na ovaj način ne nameće ništa što nadležni organi u Bosni i Hercegovini već nisu sami definirali.

44. U vezi sa navedenim, a imajući u vidu pojam vitalnog nacionalnog interesa, kako je to navedeno u tač. 33-39. ove odluke, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi iz tačke II Izjave, te da nema ništa što ukazuje da se definiranim periodom stradanja u članu 1. stav 1. tačka 11. Ugovora postavlja pitanje koje bi bilo od vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda, a u konkretnom slučaju bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

V.4. Postojanje vitalnog interesa bošnjačkog naroda u odnosu na tačku III Izjave

45. Tačkom III Izjave se navodi da će nepostojanje bilateralnog ugovora o dvojnomo državljanstvu između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske onemogućiti korištenje prava koja Ugovor regulira. U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud smatra da je osnovan Prigovor u dijelu u kojem se navodi da nedostatak bilateralnog sporazuma o dvojnomo državljanstvu između Bosne i Hercegovine nije prepreka za izvršenje ovog ugovora. Ovo naročito zato što je, kako pravilno Prigovor ukazuje, rok za sklapanje takvog sporazuma 2012. godina, a Zakon o pravima branilaca Federacije je odredbom člana 62. stav 3. već predvidio obavezu sklapanja međudržavnog ugovora u oblasti boračko-invalidske zaštite, dakle, i prije stupanja bilateralnog ugovora o dvojnomo državljanstvu na snagu.

46. Na osnovu izloženog, a imajući u vidu pojam vitalnog nacionalnog interesa, kako je to navedeno u tač. 33-39. ove odluke, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi iz tačke III Izjave, te da nema ništa što ukazuje da se nepostojanjem bilateralnog ugovora o dvojnomo državljanstvu između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine postavlja pitanje koje bi bilo od vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda, a u konkretnom slučaju bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

V.5. Postojanje vitalnog interesa bošnjačkog naroda u odnosu na tačku IV Izjave

47. Tačkom IV Izjave se navodi da se Ugovor odnosi samo na državljane Republike Hrvatske koji su bili pripadnici HVO-a, a Zakon o pravima branilaca u članu 65. govori o pomoći određenim kategorijama boračkih populacija, a ne o pomoći dijelovima Oružanih snaga, čiji je jedan dio HVO. Stoga se, kako se u ovoj tački Izjave navodi, diskriminiraju državljani Republike Hrvatske koji su bili pripadnici drugih dijelova Oružanih snaga zbog čega Bosna i Hercegovina ne bi smjela ratificirati ugovor kojim diskriminira svoje državljane.

48. Prigovorom se ukazuje na to da je neosnovan ovaj prigovor diskriminacije, naročito imajući u vidu odredbe člana 62. stav 3. Zakona o pravima branilaca. Prigovorom se, također, ukazuje da su pripadnici HVO-a bili iz sva tri konstitutivna naroda i pripadnici iz reda "ostalih".

49. Ustavni sud je ukazao na principe pomoću kojih se ispituje kada neki zakon pokazuje "diskriminacijsku namjeru ili efekt" u svojoj Trećoj djelimičnoj odluci u predmetu broj U 5/98 III-tačka 79. Principi koji su definirani u navedenoj odluci, a koji se moraju primijeniti pri odlučivanju da li postoji "diskriminacijska namjera ili efekt" su:

a) Zakon diskriminira *prima facie*, tj. eksplicitnim terminima, korištenjem kriterija kao što su jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom ili bilo koji drugi status za klasifikaciju kategorija ljudi koje se onda, prema toj osnovi, drugačije tretiraju. Međutim, ako bi svaka razlika prema toj osnovi bila zabranjena, to bi vodilo očigledno apsurdnim rezultatima. Postoje situacije i problemi koji, zbog razlika koje su im inherentne, zahtijevaju različita pravna rješenja; štaviše, neke pravne nejednakosti su nekad neophodne da se isprave faktičke nejednakosti. Stoga, Evropski sud za ljudska prava je razradio standard za tumačenje prema kojem je princip jednakog tretmana prekršen ako razlikovanje nema utemeljenog obrazloženja. Postojanje takvog obrazloženja mora biti procijenjeno u vezi sa ciljem i efektima mjere koja se razmatra. Stoga, razlika u tretmanu prilikom ostvarivanja prava ne smije samo težiti legitimnom cilju u pogledu principa koji inače prevladavaju u demokratskim društvima. Odredba o nediskriminaciji se, također, krši i kada je jasno ustanovljeno da ne postoji razumno srazmjern odnos između upotrijebljenih

sredstava i cilja koji se želi postići. Princip proporcionalnosti, stoga, pretpostavlja četiri koraka u razmatranju: postoji li opravdan javni cilj, mogu li upotrijebljena sredstva postići legitiman cilj, jesu li sredstva neophodna, tj. imaju li najmanju težinu za postizanje cilja i, konačno, jesu li nametnuta opterećenja srazmjerna u poređenju sa važnošću cilja;

b) Zakon je diskriminirajući kada je, lako *prima facie* neutralan, provoden na diskriminacijski način;

c) Zakon je diskriminirajući, lako je *prima facie* neutralan i primjenjivan u skladu sa svojim pretpostavkama, kada je donesen s ciljem diskriminiranja, što proizlazi iz historijskog tumačenja zakona, izjava zakonodavaca, disparatnog utjecaja zakona ili drugih posrednih dokaza o namjeri;

d) Diskriminacija postoji ako efekte prethodne *de iure* diskriminacije podržavaju odgovarajući javni organi na svim državnim nivoima, ne samo svojim djelovanjem već i nedjelovanjem.

50. Prije svega, Ustavni sud ukazuje da nije nadležan da utvrdi ustavnost postojećih i mogućih rješenja Ugovora u kontekstu zahtjeva iz člana IV/ 3.f) Ustava Bosne i Hercegovine. Prilikom ocjene navedenih argumenata član IV/3. Ustava Bosne i Hercegovine niti obavezuje, niti daje ovlaštenje Ustavnom sudu da odluči da li bi predloženi Ugovor, ukoliko se donese odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju, rezultirao diskriminacijom i tako povrijedio ustavna prava ili bi bio neustavan prema nekom drugom osnovu. Ako bi to bio slučaj, onda bi se mogao pokrenuti postupak da se ustavna prava provedu na uobičajen način. Međutim, Ustavni sud nije nadležan da utvrđuje ustavnost postojećih i mogućih rješenja u kontekstu zahtjeva iz člana IV/ 3.f) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi već citiranu Odluku Ustavnog suda broj U 10/05). Cilj ove odluke je davanje konačnog odgovora na pitanje koje ni Dom naroda, a ni oformljena Zajednička komisija tog Doma nisu mogli dati, a to je u prvom redu pitanje postojanja vitalnog interesa jednog ili više konstitutivnih naroda, a zatim, ukoliko se to utvrdi, pitanje postojanja destruktivnosti tog vitalnog interesa.

51. Da bi se utvrdilo da li je pitanje navedeno u tački IV Izjave pitanje vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini u konkretnom slučaju, prvo treba ispitati da li je odredba Ugovora o tome da su "lica" na koja se ugovor odnosi državljani Republike Hrvatske, koji su bili pripadnici HVO-a i članovi njihovih porodica, diskriminirajuća u odnosu na ostale državljane Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici drugih dijelova Oružanih snaga u pogledu ostvarivanja pomoći Republike Hrvatske koja je predmet ovog ugovora. Ako bi to bio slučaj, to bi moglo biti pitanje vitalnog interesa jednog ili više konstitutivnih naroda, nakon čega bi se moglo utvrđivati da li bi donošenje odluke o davanju saglasnosti za ratifikaciju člana 1. stav 1. tač. 7. i 8. Ugovora bilo destruktivno po vitalne nacionalne interese jednog ili više konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini. Postavlja se, dakle, pitanje: da li je ovakva definicija iz Ugovora *prima facie* diskriminirajuća zbog određivanja pripadnosti državljana Republike Hrvatske određenom dijelu Oružanih snaga?

52. Ustavni sud ukazuje da se članom 62. stav 3. Zakona o pravima branilaca propisuje da "isplata naknada prema propisima iz područja boračko-invalidske zaštite za korisnike iz reda HVO-a, a koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovoga zakona, prestaje istovremeno s primjenom Ugovora o uređivanju međusobnih odnosa u ostvarivanju prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih porodica", koji će zaključiti Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska. Federacija BiH je, dakle, svojim propisom regulirala da će se Ugovorom sa Republikom Hrvatskom riješiti pravo pripadnika

HVO-a i članova njihovih porodica u vezi sa boračko-invalidskom zaštitom, pa slijedi da Ugovor pri definiranju ko ima pravo na naknadu u članu 1. stav 1. tač. 7. i 8. slijedi zakonski propis Federacije BiH.

53. U vezi sa navedenim, Ustavni sud ukazuje da nije važno to što se Ugovor odnosi na one pripadnike HVO-a i članove njihovih porodica koji su ujedno i državljani Republike Hrvatske. Naime, kako je već rečeno, u konkretnom slučaju radi se o međudržavnom ugovoru između dviju jednakopravnih suverenih država koji se odnosi na pomoć koju jedna država, Republika Hrvatska, želi pružiti drugoj državi, Bosni i Hercegovini, pri rješavanju vrlo delikatnih i značajnih pitanja invalidskih prava žrtava rata. Pri zaključivanju takvih ugovora države ugovornice uživaju široko polje slobodne procjene, pa iako ugovori moraju biti u skladu sa važećom pravnom regulativom svake države ugovornice, ne može se propisom jedne države nametati obaveza drugoj državi. Međudržavni ugovorom države ugovornice mogu biti obavezane u obimu i na način koje međusobno dogovore, u skladu sa svojim propisima. U tom smislu, Republika Hrvatska je odredila da pomoć koju svojom suverenom voljom želi dati pojedincima u Bosni i Hercegovini, a posredno i boračko-invalidskim fondovima, može biti raspoređena pripadnicima HVO-a i članovima njihovih porodica, koji su ujedno i njeni državljani. U vezi s tim, Ustavni sud je već ukazao da se sredstva prema članu 65. Zakona o pravima branilaca mogu upotrijebiti "prema želji davaoca sredstava". Dovodeći u vezu ovaj član sa ranije navedenom obavezom iz člana 62. stav 3. Zakona o pravima branilaca o rješavanju boračko-invalidske zaštite pripadnika HVO-a putem međudržavnog ugovora, a u skladu sa širokim poljem procjene koju države uživaju u zaključivanju međudržavnih ugovora o pružanju pomoći, Ustavni sud ne nalazi ništa što bi ukazalo da Ugovor ima "diskriminirajući efekt ili namjeru".

54. Na osnovu navedenog, a imajući u vidu pojam vitalnog nacionalnog interesa, kako je to navedeno u tač. 33-39. ove odluke, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi iz tačke IV Izjave, te da nema ništa što ukazuje da se članom 1. stav 1. tač. 7. i 8. Ugovora postavlja pitanje koje bi bilo od vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda, a u konkretnom slučaju bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

55. U skladu sa ovom odlukom, Dom naroda je obavezan da nastavi i okonča svoj blokirani postupak izjašnjavanja o davanju saglasnosti na Ugovor, prema proceduri predviđenoj u članu IV/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine.

VI. Zaključak

56. Ustavni sud zaključuje da Izjava Kluba poslanika bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini ne ispunjava uvjete proceduralne ispravnosti iz člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine zato što Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o saradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih porodica nije destruktivan po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini te da proceduru usvajanja treba provesti u skladu sa članom IV/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine.

57. Na osnovu člana 61. st. 1. i 5. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke. Sastavni dio ove odluke čini i izdvojeno mišljenje o neslaganju, sutkinje Seade Palavrić.

58. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

IZDVOJENO MIŠLJENJE

SUTKINJE SEADE PALAVRIĆ U PREDMETU BROJ U 7/06

U odnosu na većinsko odlučenje Suda u predmetu broj U 7/06, izdajem mišljenje i smatram da je davanje saglasnosti na član 1. tačke 7. i 8, član 4. stav 1, član 5, član 8. i član 14. stav 2. Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o saradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih porodica (u daljnjem tekstu: Ugovor), kako je navedeno u Izjavi Kluba delegata bošnjačkog naroda Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, destruktivno po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini, te da postupak davanja saglasnosti za ratifikaciju Ugovora treba provesti prema proceduri iz člana IV/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Naime, Prijelaznim i završnim odredbama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, koje su citirane u Odluci Suda, u poglavlju "Relevantni propisi", konkretno stavom 3. člana 62. propisano je: "Izuzetno od odredaba st. 1. i 2. ovoga člana, isplata naknada prema propisima iz područja braniteljsko-invalidske zaštite za korisnike iz reda HVO-a, a koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovoga zakona, prestaje istovremeno s primjenom Ugovora o uređivanju međusobnih odnosa u ostvarivanju prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih porodica, koji treba da se zaključi između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a najkasnije do 31.12.2005. godine.

Članom 65. stav 1. istog zakona propisano je da se dobijena sredstva, kao izraz pomoći državi ili pojedincu namijenjena za lična primanja određenih kategorija branilačkih populacija, mogu upotrijebiti prema želji davaoca sredstava, a stavom 2. istog člana propisano je da će se korištenje sredstava iz stava 1. ovog člana regulirati međudržavnim sporazumom Bosne i Hercegovine i države davaoca sredstava.

Iz prezentiranih odredaba proizlazi da je cilj vlasti Federacije Bosne i Hercegovine bio riješiti problem dodatne naknade po osnovu pripadnosti državljana Bosne i Hercegovine HVO-u, tako što se ugovor između dviju država trebalo da zaključi na način da Republika Hrvatska pruži pomoć pripadnicima HVO-a i članovima njihove uže porodice, koji su već korisnici sredstava iz braniteljsko-invalidskih fondova Bosne i Hercegovine, konkretno Federacije Bosne i Hercegovine.

Umjesto željenog cilja, ponudeni tekst Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske:

- u članu 4. stav 1. predviđa saglasnost dviju država ugovornica "da stradalnici rata iz perioda odbrane suvereniteta država ugovornica (period stradanja) iz člana 1. stav (1) tačka 7, kao i lica iz tačke 8. ovoga ugovora koja su ostvarila pravo na penziju prema pravnim propisima Republike Hrvatske, od dana stupanja na snagu ovoga ugovora ostvaruju prava iz člana 2. ovoga ugovora (to znači: prava obuhvaćena propisima o pravima branilaca i članova njihovih porodica u Federaciji BiH; zaštiti vojnih invalida rata u FBiH; i penzijskom i invalidskom osiguranju u FBiH), i prema pravnim propisima Bosne i Hercegovine".

Neupitno je da se pod licima iz člana 1. tačka 7. Ugovora podrazumijevaju pripadnici Hrvatskog vijeća obrane koji su stradali na teritoriji Bosne i Hercegovine, te ostvarili status ratnog vojnog invalida, po osnovi ranjavanja ili zatočeništva, ali samo ukoliko su državljani Republike Hrvatske. Ova odredba u ponudnom tekstu ne podrazumijeva pripadnike HVO-a državljane Bosne i Hercegovine koji su stradali na teritoriji Bosne i Hercegovine i ostvarili status ratnog vojnog invalida po osnovi ranjavanja ili zatočeništva. Jer, iz formulacije "ukoliko su državljani Republike Hrvatske" ne može se razumjeti da se misli na državljane sa dvojnim državljanstvom. Da se to željelo, formulacija bi bila "ukoliko su državljani Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske" ili barem "ukoliko su državljani i Republike Hrvatske".

Kada je riječ o licima iz člana 1. tačka 8. Ugovora, situacija je ista s tim što nije jasno da li članovi porodice poginulog, zatočenog ili nestalog pripadnika HVO-a državljanina Republike Hrvatske moraju u ovome trenutku biti državljani Republike Hrvatske ili su to morali biti u "periodu stradavanja".

Očigledno je da ovakva obaveza za Bosnu i Hercegovinu ne predstavlja pomoć, nego obavezu!

Osim toga, na ovakvu obavezu se pristaje bez ispunjenja uvjeta iz člana 19. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora, tj. iako BiH preuzima finansijske obaveze, nema dokaza o primjeni odredaba Zakona o vanjskom dugu, niti Zakona o trezoru institucija Bosne i Hercegovine, te ostalih relevantnih odredaba Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora.

Stoga, smatram da pitanje nametanja dodatnih obaveza Bosni i Hercegovini međudržavnim ugovorom kojim bi se pružala pomoć i državljanima Bosne i Hercegovine, a pogotovo ako on tretira samo državljane druge države ugovornice kao u konkretnom slučaju, te pitanje nediskriminacije svih lica u Bosni i Hercegovini prema bilo kojem osnovu nije vitalni interes samo jednog konstitutivnog naroda. Naprotiv, efektivno učešće konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka, a s ciljem očuvanja suvereniteta Bosne i Hercegovine i njene funkcionalnosti kao države, predstavlja vitalni interes svakog konstitutivnog naroda, a time i bošnjačkog.

Imajući u vidu navedeno, zaključujem da pitanje davanja saglasnosti za ratifikaciju Ugovora i Izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda pokreću legitimna pitanja inherentna pojmu vitalnog interesa svih konstitutivnih naroda, a u konkretnom slučaju bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

Davanje saglasnosti na ratifikaciju Ugovora je i destruktivno po vitalne interese bošnjačkog naroda!

Naime, pored obaveze za Bosnu i Hercegovinu iz stava 1. člana 4. Ugovora, stavom 1. člana 5. Ugovora propisuje se obaveza Bosne i Hercegovine da "potvrdi status lica utvrđen pravosnažnim rješenjem Republike Hrvatske" na način što će državljanima Republike Hrvatske iz člana 1. tačke 7. i 8. Ugovora priznati pravo i prema svojim pravnim propisima.

Pored automatizma u priznavanju statusa i prava lica koja su u pitanju, Bosni i Hercegovini se stavom 2. člana 5. Ugovora nameće i obaveza da pravosnažna rješenja o priznatom pravu prema svojim propisima dostavi Republici Hrvatskoj! Ovakvo nametanje automatskog priznanja statusa i prava destruktivno je po vitalni interes bošnjačkog naroda. Jer, i kada bi se Ugovor mogao tumačiti na način da obuhvata pripadnike HVO-a sa državljanstvom Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, iako je to nemoguće jer i nacrt odluke koristi termine drukčije od upotrijebljenih u Ugovoru, kako bi mogao izvesti tumačenje da Ugovor tretira državljane BiH koji imaju i državljanstvo Republike Hrvatske, i kada se uzme u

obzir odredba člana 65. Zakona o pravima branilaca, kojom se predviđa mogućnost da se sredstva pomoći upotrijebe prema želji davaoca sredstava, što će se regulirati međudržavnim sporazumom, postavlja se pitanje do koje granice su uvjeti davaoca sredstava prihvatljivi kada se ima u vidu suverenost države primaoca sredstava pomoći.

Naime, postavljeni uvjeti Republike Hrvatske kao "davaoca sredstava" zanemaruju činjenicu da Bosna i Hercegovina, prema članu 1/1. Ustava Bosne i Hercegovine, "nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država" sa svim elementima i karakteristikama pune suverenosti. Stoga se u slučaju zaključenja bilo kojeg bilateralnog i multilateralnog ugovora sa bilo kojom državom ili organizacijom, pa makar ona bila i davalac pomoći, mora voditi računa da se ta državna suverenost ni na koji način ne dovede u pitanje.

U konkretnom slučaju smatram da se radi o Ugovoru između dvije suverene države, kojim se Bosni i Hercegovini, kao navodnom primaocu pomoći, jednostrano stvaraju nove obaveze. Ugovor ne sadrži niti jednu odredbu o kontrolnim mehanizmima kojima bi Bosna i Hercegovina mogla ispitati priznati status i prava lica koja su u pitanju što proizlaze iz tog statusa iako stav 1. člana 4. Ugovora, zaista, tretira stradalnike rata iz perioda odbrane suvereniteta dviju država Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Nesporno je da bi, suprotno cilju zaključivanja međudržavnih sporazuma predviđenom federalnim Zakonom o pravima branilaca, davanjem saglasnosti za ratifikaciju Ugovora koji sadrži sporne odredbe Bosna i Hercegovina preuzela finansijske obaveze suprotno članu 19. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora, čime bi se dalje otežala ionako teška finansijska situacija braniteljsko-invalidskih fondova u Bosni i Hercegovini, a time i ostvarivanje prava svih korisnika tih fondova.

Dalje, činjenica je da Ugovor predviđa da se lica koja su predmet Ugovora mogu obratiti samo nadležnom organu Republike Hrvatske, čije pravosnažno rješenje onda obavezuje Bosnu i Hercegovinu, a da nikada njen nadležni organ nije imao mogućnost ispitati zahtjev. Na taj način, i prema članu 4. stav 1, članu 5, članu 8. i, posljedično tome, članu 14. stav 2, u budućnosti se stvaraju nove obaveze za fondove u BiH, bez mogućnosti bilo kakve kontrole Bosne i Hercegovine, kao druge države ugovornice.

Imajući u vidu činjenicu da efektivno učešće konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka s ciljem očuvanja suvereniteta Bosne i Hercegovine i njene funkcionalnosti kao države predstavlja vitalni interes svakog konstitutivnog naroda, smatram osnovanim navode Izjave Kluba delegata bošnjačkog naroda, tj. da je bezuvjetno priznavanje statusa i prava licima kojima su taj status i pravo priznati odlukom nadležnog organa Republike Hrvatske u skladu sa Zakonom o pravima hrvatskih branilaca iz Domovinskog rata i članova njihovih porodica, bez mogućnosti kontrole, ispitivanja i revizije putem nadležnih organa u Bosni i Hercegovini, destruktivno po vitalni interes bilo kojeg konstitutivnog naroda, a u konkretnom slučaju bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

U vezi sa navodom Izjave da se Ugovor odnosi samo na državljane Republike Hrvatske koji su bili pripadnici HVO-a, iako Zakon o pravima branilaca u članu 65. govori o pomoći određenim kategorijama boračkih populacija, podsjećam da stav 3. člana 62. Zakona o pravima branilaca predviđa zaključivanje međudržavnog ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske s ciljem rješavanja dodatne naknade za stradalnike rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih porodica". Dakle, ne državljane Republike Hrvatske, nego stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih

porodica bez uvjeta da imaju državljanstvo Republike Hrvatske. Poznato je da su u HVO-u bili Hrvati, ali i Srbi, i Bošnjaci, i ostali i neupitno je da svi pripadnici HVO-a pored državljanstva Bosne i Hercegovine nemaju i državljanstvo Republike Hrvatske. Sljedstveno tome, i kada bi predmetni ugovor podrazumijevao lica sa dvojnim državljanstvom, ostaje činjenica da veliki broj državljanina Bosne i Hercegovine, iako je bio pripadnik HVO-a u smislu stava 3. člana 62. Zakona o pravima branilaca, ne bi ostvario naknadu koju predviđa predmetni ugovor.

Za takvu situaciju ne može se naći drugo ime do diskriminacija. I ne samo diskriminacija nego diskriminacija koja nema nikakvog a pogotovo nema utemeljenog opravdanja.

Vitalni interes svakog konstitutivnog naroda mora biti i jeste nediskriminacija. Svako učešće u donošenju odluka sa diskriminacijskom namjerom ili efektom sigurno bi bilo destruktivno po vitalne interese svakog konstitutivnog naroda, pa i bošnjačkog.

Sutkinja
Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj U 7/06, rješavajući zahtjev predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Mustafe Pamuka, na temelju članka IV/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. točka 2. i članka 61. st. 1. i 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Tudor Pantiru, dopredsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica
David Feldman, sudac
Valerija Galić, sutkinja
Jovo Rosić, sudac
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 31. ožujka 2006. godine je donio

ODLUKU O MERITUMU

Utvrđuje se da Izjava Kluba zastupnika bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini ne ispunjava uvjete proceduralne ispravnosti iz članka IV/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine zato što Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji nije destruktivan po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

Postupak usvajanja Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji treba provesti prema proceduri iz člana IV/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Mustafa Pamuk (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) je podnio 16. ožujka 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev kojim traži da se ispita regularnost postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavnog temelja za Izjavu da se Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (u daljnjem tekstu: Ugovor) smatra destruktivnim po vitalne interese bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

2. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na 23. hitnoj sjednici, održanoj 16. prosinca 2005. godine, prihvatilo Ugovor i ovlastilo zamjenika predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine Barišu Čolaka da taj ugovor potpiše. Nakon toga, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je 5. siječnja 2006. godine dostavilo Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine zahtjev za davanje suglasnosti za ratifikaciju Ugovora, a sukladno članku 16. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih propisa.

3. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) je u nastavku 54. sjednice, održane 10. ožujka 2006. godine, kao 5. točku dnevnog reda razmatrao davanje suglasnosti za ratifikaciju Ugovora. Klub delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda (u daljnjem tekstu: Klub zastupnika) je, sukladno članku IV/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 134. stavak 1. Poslovnika Doma naroda, dao pisanu izjavu broj 02-50-1-15-54/06 od 10. ožujka 2006. godine kojom je donio stajalište da je davanje suglasnosti na Ugovor destruktivno po vitalne interese bošnjačkog naroda.

4. Bit Izjave kojom se tvrdi da je ratifikacija Ugovora destruktivna po vitalne interese bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini sastoji se u sljedećem:

5. U točki I. Izjave Kluba zastupnika bošnjačkog naroda (u daljnjem tekstu: Izjava) je navedeno da odredbe članka 4. stavak 1, članka 5. stavak 1, članka 8. i članka 14. stavak 2. Ugovora predstavljaju utemeljenje novih obveza države Bosne i Hercegovine, a ne pomoć invalidskim fondovima u Bosni i Hercegovini. Naime, osnova za zaključivanje ovog ugovora je Zakon o pravima branitelja i članova njihovih obitelji u Federaciji BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 33/04) (u daljnjem tekstu: Zakon o pravima branitelja), koji u članku 65. govori o pomoći druge države Bosni i Hercegovini ili pojedincu u Bosni i Hercegovini, namijenjenoj osobnim primanjima određenih kategorija boračkih populacija. Međutim, u članku 4. stavak 1. Ugovor predviđa da osobe na koje se Ugovor odnosi, ako su državljani Republike Hrvatske, a koje su pravo na mirovinu ostvarile prema pravnim propisima Republike Hrvatske, to isto pravo ostvaruju i prema pravnim propisima Bosne i Hercegovine do dana stupanja na snagu Ugovora. Dalje, člankom 5. stavak 1. Ugovora utvrđena je obveza Bosne i Hercegovine da potvrdi status osoba koji je utvrđen pravomoćnim rješenjem Republike Hrvatske, i to tako da im prizna pravo prema svojim pravnim propisima. Ovu bezuvjetnost priznavanja prava utvrđenih u Republici Hrvatskoj, prema njezinim pravnim propisima, dalje potvrđuje članak 8. Ugovora, a članak 14. stavak 2. ne predviđa ni prebivalište osoba u Bosni i Hercegovini kao uvjet da se Bosna i Hercegovina obveže na priznavanje toj osobi prava utvrđenih u Republici Hrvatskoj. Klub zastupnika bošnjačkog naroda smatra da bi, zajedno promatrani, citirani članci imali kao